

«MottakerNavn»

«Adresse»

«PostNr» «PostSted»

«Kontakt»

Trondheim, 01.02.2023

Dykkar ref.:
«Ref»

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/11177

Sakshandsamar:
Johan Danielsen

Avgjerd i klagesak løyve til utsetting av keisartre (*Paulownia*) hybrid 3B07) i på gnr./bnr. 860/4 og på gnr./bnr. 891/1, 895/3 i Indre Østfold kommune

Vi viser til klage dagsett 03.06.2022 frå Naturvernforbundet, SABIMA og WWF på Statsforvaltaren i Oslo og Viken sine vedtak av 01.07.2022.

Vedtak

Miljødirektoratet gjer om på Statsforvaltaren i Oslo og Viken sitt vedtak gjort 01.07.2022, jf. forvaltningslova § 34 fjerde ledd om løyve til utsetting av 520 keisartre (*Paulownia*) hybrid 3B07, på 5 daa på gnr./bnr. 860/4 i indre Østfold kommune. Vi stadfestar vedtaket frå Statsforvalteren om å gje Viken Skog løyve til utsetting av keisartre (*Paulownia*) hybrid 3B07 på eigedomane 891/1 og 895/3 i Indre Østfold kommune.

Dette vedtaket er fatta etter forskrift om utsetting av utanlandske treslag til skogbruksformål §§ 5 og 7.

Vilkåra i løyve frå Statsforvaltaren i Oslo og Viken gjeld for utsettinga på eigedomane 891/1 og 895/3 i Indre Østfold kommune. Vi legg til disse vilkåra:

- Utsettingsområda skal ryddast for *Paulownia* hybrid 3B07 snarast dersom:
 - Det ikkje er mogleg å hauste alle frøkapslar før frøspreiing
 - Noko tre produserer spiredyktige frø
- Utsettingsområda skal ryddast for *Paulownia* hybrid 3B07 seinast 12 år etter planting.
- Utsettingsområda med ei buffersone på 200 meter, skal overvakast i tre år etter sluttavverking og all plantar av *Paulownia* hybrid 3B07 som blir oppdaga skal fjernast med ein gong.

Vedtaket er endeleg og kan ikkje klagast vidare, jf. forvaltningslova § 28 tredje ledd.

De må fjerne utsette planter frå gnr./bnr. 860/4

Vi minner om plikta tiltakshavar har til å rette etter naturmangfoldloven § 69 andre ledd. Dersom de har satt ut planter på gnr./bnr. 860/4 må de derfor fjerne disse. Dersom de ikkje rettar av eige tiltak, kan Fylkesmannen i Oslo og Viken pålegge retting, jf. Naturmangfoldloven § 69 første ledd.

Sakens bakgrunn

Viken Skog søkte 27.06.2022 om å løyve til å sette ut 5200 *Paulownia* hybrid 3B07 på 50 daa på gnr./bnr. 891/1, 895/3 og 520 av same hybrid på 5 daa på gnr./bnr. 860/4, alle eigedommar i Indre Østfold kommune.

Postadresse: Postboks 5672, Torgarden, 7485 Trondheim | **Telefon:** 73 58 05 00

E-post: post@miljodir.no | **Internett:** www.miljodirektoratet.no | **Organisasjonsnummer:** 999 601 391

Besøksadresser: Brattørkaia 15, 7010 Trondheim | Grensesvingen 7, 0661 Oslo

Besøksadresser Statens naturoppsyns lokalkontorer: Se www.naturoppsyn.no

Vedlagt sakspapira er notat frå Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO), som beskriv opplegg for overvaking av plantefelt i skog med *Paulownia* hybrid 3B07.

Statsforvaltaren i Oslo og Viken ga 01.07.2022 løyve til utsettingane.

Naturvernforbundet, SABIMA og WWF varsla at dei ville klage på vedtaket den 19.07.2022 og klage vart sendt 18.08.2022. Statsforvaltaren opprettheldt vedtaket og sendte 30.09.2022 klagesaka til endeleg avgjerd hos Miljødirektoratet.

Vi viser og til vår omgjerding av vedtak gjort 09.05.2022 med løyve til utsetting av inntil 5200 keisartre *Paulownia* hybrid 3B07 på gnr./bnr. 891/1, 895/3 i Indre Østfold kommune, vårt journalnummer 2022/6333. I det vedtaket la vi vekt på miljørettsprinsippa i naturmangfoldloven §§ 8-12 som gir nærare rettleiing om korleis vurderingane skal skje. Det går fram av § 8 at avgjerdar som kan påverke naturmangfaldet skal bygge på vitskapeleg kunnskap. Det inneber at den må være skaffa til veie ved, og kunne etterprøvast ved bruk av, vitskapeleg metode. Det går vidare fram av § 9 at vi skal ta sikte på å unngå mogleg vesentleg skade på naturmangfaldet, dersom vi tek avgjerd utan å ha et godt nok kunnskapsgrunnlag.

Klagen

Naturvernforbundet, SABIMA og WWF meiner at det er feil å gje løyve til utsetting og at det må gjerast om til avslag fordi:

- Bruk av arten til skogproduksjon kan gje konkurranse mellom skog- og kornproduksjon ettersom arten krev næringsrik jord.
- Bruk av denne arten i dette distriktet er ikkje i tråd med kravpunkt 19 i sertifiseringsordninga kalla PEFC-standard.
- Det må skaffast dokumentasjon om hybridene i områda der opphavsartane er naturleg høyrer til.
- Det er fleire usikre moment knytt til den forsøksverksemda det er søkt om:
 - a. vil hybridene setje spiredyktige frø?
 - b. vil hybridene spreie seg med rotskot?
 - c. vil hybridene føre til endringar i jordsmonnet?
 - d. følgjer det med andre organismar med planter og jord?
- Søkjer har ikkje lagt fram dokumentasjon på risikoen knytt til hybridene trass i at Miljødirektoratet peiker på at dette manglar.
- Dersom ikkje alle blomster/frøkapslar blir plukka og frøa har spireevne har kvar frøkapsel 2000 frø som kan spreia seg med vind.
- Det blir umogleg å kontrollere og hindre slik spreiding kvart år frå 5200 tre.
- Det er ikkje buffersoner som gir god oversikt over spreiding.
- Når forsøket er avslutta må det følgast opp i fleire år.
- Det eine forsøksfeltet ligg svært nær Stenerudmyra naturreservat.
- Fjerning av *Paulownia* i forsøksfeltet nær Stenerudmyra naturreservat med glyfosat burde vært vurdert i forprosjekt ettersom:
 - Verknaden av gifta er ikkje dokumentert på hybridene
 - Fjerning av *Paulownia* med glyfosat vil og fjerne delar av det mangfaldet som ein bør kunne rekne med at er i skogområde drive etter PEFC-standard
- Det er uheldig at det er gitt løyve til skog- og forskingsprosjekt samstundes.
- Forskinga til NIBIO på spreingsfare og om dette sikrar mot spreiding er for dårleg beskriven.
- Vilkårane er retta til ulike juridiske objekt som i dette høvet er Viken Skog og grunneigar, mellom anna synast det som det er grunneigar som har plikt på seg til å stoppe spreiding utafor forsøksområde.

Merknad til klagen

Viken skog v/Vegard Aarnes kommenterer det Naturvernforbundet, SABIMA og WWF peiker på i klagen slik:

- Formålet med prosjektet er skogproduksjon og attplanting av dyrka mark er ikkje tema for dette prosjektet.
- Plantinga er ikkje i strid med norsk PEFC skogstandard da løyve frå statsforvaltaren til planting av utanlandske treslag som forsøk ikkje er i strid med PEFC-sertifisering av skogeigar.
- Usikkerheit knytt til forsøksverksemda:
 - Spørsmål knytt til om hybriden vil setja spiredyktige frø, spreie seg med rotskot eller endre jordsmonnet blir teke vare på av NIBIO si ekspertise.
 - Spørsmål om følgjeorganismar blir ivareteke av Mattilsynet.
- Glyfosat verker på same måte på paulownia som andre lauvtre. Problem knytt til frøspreiing er ikkje aktuelt i denne prosjektperioden. Både denne problemstillinga og risikoen er vurdert av NIBIO og vil bli ivaretekne som en del av overvakingsprogrammet.
- Ansvarsforholdet er etter krav frå Miljødirektoratet regulert i eigen avtale mellom prosjektdeltakarane.

I sin merknad til klagen peiker Viken Skog til slutt på at dei meiner at klagen inneheld fleire faktafeil. Dei legg vekt på at dei meiner at overvakingsprogrammet er utvikla av NIBIO i samarbeid med Miljødirektoratet og Statsforvaltaren.

Statsforvaltarens vurdering

Løyva

Frå utgreiingane i løyva gitt 01.07.2022 av Statsforvaltaren, merker vi oss:

- Det er gjort greie for ulike naturverdiar nær og i utsettingsområda, dette gjeld naturtypar kartlagd etter DN-handbok 13, trua artar og et naturreservat.
- Keisartreslekta, da særleg arten *Paulownia tomentosa* er beskriven som invasiv elles i verda. I USA er det dokumentert at arten spreier seg med frø og rotskot.
- Det manglar risikovurdering for alle artar og hybridar i denne planteslekta under norske tilhøve.
- Det faglege grunnlaget for slik vurdering kan etablerast gjennom overvakingsprogrammet som er utarbeida.
- Effekten av dette tiltaket saman med andre påverknader på naturmangfaldet i området gir ikkje en for stor trussel samla sett om vilkår for løyvet blir følgt.

Ut frå ei samla vurdering gjev statsforvaltaren løyve til utsetting av samla 5720 keisartre (*Paulownia*) hybrid 3B07 på eigedomane gnr./bnr. 891/1, 895/3 og 860/4 i Indre Østfold kommune, på disse vilkåra:

- Overvakingsprogrammet utarbeida av NIBIO følges
- Det oppmerka området sanerast dersom frøa ikkje er sterile.
- Saneringa skal gjennomførast slik at nytt oppslag blir hindra.
- Krava stilt i forskrift om utsetting av utanlandske treslag §§ 8-10 skal holdast, dette gjeld særleg:
 - Etablering av internkontrollsystem og føring av logg for dette
 - Utan opphald varsle Statsforvaltaren dersom det blir oppdaga skade eller fare for skade på biologisk mangfald som følge av utsettinga.
 - Blir eigdommen overdratt til andre plikter grunneigar å informere ny eigar om løyvet og vilkåra i løyvet.

Klagen

Vilkåra for klage, er slik Statsforvaltaren ser det oppfylt både i forhold til klageinteresse og tidsfrist. Statsforvaltaren greier, i si beskriving av bakgrunnen for saken, ut om utviklinga av saka frå første søknad om utsetting av arten og vår omgjerung av dette til nye søknader om utsetting.

Klagen er ikkje gitt oppsetjande verknad.

Statsforvaltaren slår fast at PEFC ligg utanfor denne sitt myndeområde. I høve til konflikt knytt til landbruksnæring peiker statsforvaltaren på at det ikkje er søkt om planting på dyrka mark.

I høve til fare for spreiding finn statsforvaltaren at NIBIO si overvaking vil hindre dette. Denne vil slik statsforvaltaren ser det, gjere at det er svært liten risiko for spreiding av arten til norsk natur.

Statsforvaltaren peiker på at det ikkje er satt av buffersoner kring utsettinga ettersom dette ikkje er regulert av dagens forskrift. Dette er slik dei ser det godt nok ivareteken gjennom vilkåra i løyva.

Naturvernforbundet, SABIMA og WWF sine argument knytt til føre-var-prinsippet og manglande kunnskap om kor stor spireevne og spreidingsevne frø frå hybridene har i foreldreartane sine heimland blir imøtegått av statsforvaltaren. Statsforvaltaren peiker på at denne risikoen ikkje kan vurderast utan resultat frå same miljøtilhøve som vi har i Norge. Dette er svar som ikkje er tilgjengelege utan et slikt forsøk.

Miljødirektoratet si sakshandsaming og vurdering

Rettsgrunnlaget

Formålet med forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål er å hindre at utsetting av utenlandske treslag medfører eller kan medføre uheldige følger for naturmangfaldet, jf. § 1. Etter § 5 er det krav om løyve til utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål. Løyve kan berre bli gitt dersom det ikkje er grunn til å tru at utsettinga vil føre til vesentlege uheldige følger for det biologiske mangfaldet. Dersom det ikkje er grunn til å tru at utsettinga vil føre til vesentlege uheldige følger, skal spørsmålet om løyve skal bli gitt eller ikkje avgjerast etter ei skjønsvurdering, der omsynet til uheldige følger for det biologiske mangfaldet skal vegast opp mot andre interesser. Det skal leggjast særleg vekt på om treslaget og eventuelle følgeorgansimer medfører risiko for det biologiske mangfaldet.

Prinsippa i nml. § 8 til 12 leggst til grunn som retningslinjer for vurderinga, jf. nml. § 7. Der eit tiltak utafor eit verneområde kan verke inn på verneverdiane, skal vi òg leggje vekt på omsynet til verneverdiane.

Kunnskap om keisartre (*Paulownia*) hybrid 3B07

Keisartre er ei samlebetegnelse på ei slekt med tre med fleire arter og hybridar. Denne saka gjeld *Paulownia* hybrid 3B07. Denne hybridene, som etter det som er opplyst i søknadane skal vere mellom *Paulownia elongata* og *Paulownia fortunei* skal vere meir frostherdig enn opphavsartane. Vi finn ikkje annan dokumentasjon for opphavet til *Paulownia* hybrid 3B07. Søkjar hevder at hybridene er steril. Dei har ikkje lagt fram, og vi har ikkje funne, dokumentasjon på dette.

Vurderingar

Generelt

Keisartre (*Paulownia*) hybrid 3B07 er ikkje etablert i norsk natur i dag. Som det kjem fram over har vi ikkje sikker kunnskap om kva risiko ei introduksjon av hybridene generelt sett kan ha for naturmangfaldet. Erfaring med nærstående arter frå andre land inneber at vi ikkje kan utelukka

at spreiding vil ha negative følgjer. Vi legg då stor vekt på føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9. Dette prinsippet seier at vi skal ta sikte på å unngå vesentleg skade på naturmangfoldet.

Overvakinga av utsettingsfeltet blir avgjerande for konklusjonen i vår vurdering i høve til to av utsettingsfeltet. Derfor er overvakinga i regi av NIBIO og dei på førehand beskrivne sikringstiltaka vesentlege for å sikre mot skadeverknader på naturmangfoldet. Overvakinga er godt beskrive i notat frå NIBIO.

Vi legg vekt på at planting skjer i regi av Viken Skog, en større aktør med høg kompetanse og store ressursar knytt til skogforvaltning.

Vurderinga av denne saka legg til grunn at frøspreiing er lite sannsynleg. Vi set som vilkår at frøkapslar skal haustast inn slik at frøspreiing blir hindra. Dette ligg og inne i overvåkingsprogrammet til NIBIO som ligg ved sakspapira.

Miljødirektoratet vurderer at Statsforvaltaren i Oslo og Viken har gitt greie svar på spørsmåla reist i klagen. Spørsmål om konkurranse med matproduksjon, PEFC-skogstandard og manglande buffersoner er ikkje relevante. Matproduksjon og PEFC-skogstandard er ikkje vurderingstema i høve til forskrift om utsetting av utanlandske treslag.

Tilhøve rundt frø og spreiding av disse må finne si løysing i overvakinga beskrive av NIBIO. Om det ikkje er mogleg å hindre frøspreiing må plantefelta med *Paulownia* hybrid 3B07 sanerast straks.

Utsettingsområde på eigedomen med gnr./bnr. 860/4

Utsettingsområde på eigedom gnr./bnr. 860/4 ligg i skogsområde og innafor 20 m frå Stenerudmyra naturreservat. I tillegg finn vi disse naturverdiane kring det:

Naturtypar kartlagt etter DN-handbok 13

Naturtype	Status	Avstand
Stenerudmyra, Høgmyrer i innlandet	Nasjonalt verdifullt	<20 m
Slåmosan, Intakte låglandsmyrer	Regionalt verdifullt	500 -1000 m
Langmosen, Intakte låglandsmyrer	Nasjonalt verdifullt	500 -1000 m
Høgmyr, Høgmyrer i innlandet	Nasjonalt verdifullt	1000 - 1500 m
Seutmosan, Intakte låglandsmyrer	Regionalt verdifullt	1000 - 1500 m

Relevante MIS-figurar

MIS-figur -	Avstand
Rik bakkevegetasjon	500 -1000 m

Dette utsettingsområdet ligg så nært naturreservatet Stenerudmyra at det ikkje er utelukka at *Paulownia* hybrid 3B07 kan spreie seg inn i dette. Om trea ikkje set frø som kan spire, må en ta høgde for at spreiding likevel kan skje med rotskot. Sanering av eventuell slik spreiding må skje med plantevernmiddel, noko som kan påverke verneområdet negativt. Etter naturmangfoldloven § 49 må vi legge vekt å dette i vår vurdering.

Paulownia hybrid 3B07 vil kunne spreie seg inn i verneområdet. Utsettingsområdet på eigedom gnr./bnr. 860/4 er lite i høve til dei to andre. Vi finn at konsekvensane av mogleg spreiding inn i verneområdet er for store i høve til nytta av forsøksutsettinga på dette arealet. Vi avslår derfor å gje løyve til utsetting på denne eigedomen.

Utsettingsområda på eigedomane med gnr./bnr. 891/1 og 895/3

Utsettingsområda på eigedomane med gnr./bnr. 891/1 og 895/3 ligg i jordbrukslandskapet i Indre Østfold kommune. Vi finn disse naturverdiane kring dei:

Naturtypar kartlagt etter DN-handbok 13

Naturtype	Status	Avstand
-----------	--------	---------

Loskabekken, meanderende elv, kroksjøer	Regionalt verdifullt	100-500 m
Nummestad, dam	Lokalt verdifullt	0 m
Pung, dam	Nasjonalt verdifullt	1000 - 1500 m
Hobølelva, meanderende elv, kroksjøer	Nasjonalt verdifullt	1000 - 1500 m
Li, dam	Regionalt verdifullt	500 -1000 m
Bråte øst, dam	Nasjonalt verdifullt	1500 - 2000 m
Bråte vest, store gamle trær	Regionalt verdifullt	1500 - 2000 m

Relevante MIS-figurar

MIS-figur -	Avstand
Eldre lauvsuksesjoner	500 -1000 m
Rik bakkevegetasjon	1000 - 1500 m
Rik bakkevegetasjon	1000 - 1500 m

Vi finn at eventuell spreing av *Paulownia* hybrid 3B07 inn i areala med naturverdiane lista over, har mindre alvorlege verknader for naturmangfaldet. Aktivt drive jordbruk på store areal og lett tilgang til areala gjer eventuell bekjemping av *Paulownia* hybrid 3B07 mogleg om den skulle spreie seg.

Ettersom erfaring med bruk av plantevernmiddel som glyfosat mot andre planter som slirekne viser at dei kan kome att med rotskot opp til tre år etter behandling meiner vi at det er nødvendig at felta overvakast i tre år etter avverking. Ettersom vi må ta høgde for uhell, finn vi at ei buffersone på 200 m rundt utsettingsområda skal overvakast i tre år etter at bestandet er avverka.

Vi finn det rimeleg at alle *Paulownia* hybrid 3B07 trea blir avverka 12 år etter planting. Grunnen til dette er at det skal visast at et bestand med *Paulownia* hybrid 3B07 kan sanerast etter bruk.

Helsing

Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjend

Torfinn Sørensen
avdelingsdirektør

Janne Øvrebø Bohnhorst
seksjonsleder

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN

Klima- og miljødepartementet

Indre Østfold kommune

Postboks 325

Postboks 8013 Dep

Postboks 34

1502

0030

1861

MOSS

OSLO

TRØGSTAD